

ДИНАМІЧНА ОЦІНКА РИЗИКУ ЛІКВІДНОСТІ БАНКУ

Наявний або потенційний ризик ліквідності для надходжень та капіталу виникає через неспроможність банку виконати свої зобов'язання у належні строки, не зазнавши при цьому неприйнятних втрат. Це явище досить поширене в умовах сучасних потрясінь на внутрішньому та глобальному фінансовому ринку.

Використання математичних методів для оцінки цього ризику дає змогу отримувати узагальнюючу (інтегральну) оцінку ризику ліквідності, виходячи з розгляду банку як складної динамічної системи.

Перспективним напрямом комплексної оцінки ризику ліквідності є використання методів непараметричної статистики. Запропонована модель ґрунтується на понятті динамічного нормативу, що являє собою сукупність показників, упорядкованих за темпами зростання. Ранжований ряд цих критеріїв дає можливість відобразити динаміку показників у їх співвідношенні і взаємовпливі.

Етапи побудови моделі індикатора ліквідності банку можуть бути такі:

- 1) визначається оптимальний перелік показників, що характеризують рівень ліквідності і платоспроможності банку, на підставі яких формуватиметься динамічний індикатор ліквідності. Цей етап надзвичайно важливий, оскільки від того, наскільки чутливими будуть вибрані окремі показники ліквідності, залежить точність оцінки її ризику. Формування переліку показників має базуватися на системному підході і враховувати рівень ліквідності активів, стабільності пасивів, надійності банку. При використанні ординальних шкал доцільно використовувати не менше 6 і не більше 25 показників;
- 2) встановлюються нормативні співвідношення між показниками, виходячи з їх значення для оцінки рівня ліквідності банку. Від цього залежить точність отриманої оцінки. Необхідною умовою є дотримання економічної обґрунтованості порівняння кожної пари показників;
- 3) для кожного моменту часу t формується матриця фактичних співвідношень темпів зростання показників;
- 4) формується матриця збігання елементів матриць нормативних та фактичних співвідношень показників;
- 5) будується матриця збігання матриць фактичних та нормативних співвідношень;
- 6) розраховується динамічний індикатор ліквідності як відношення кількості збігання нормативних і фактичних співвідношень показників до кількості нормативних співвідношень за модулем $U^2(t)$.

Вектор $u^2(t)$ є мірою близькості фактичного і нормативного упорядкування показників ліквідності та платоспроможності банку, яка кількісно характеризує ризик ліквідності.

Динамічний індикатор набуває значення в межах від -1 до 1 . Якщо в певний момент часу t оцінка $i_4^2(t)$ набуде значення 1 , це свідчить про те, що всі нормативно встановлені співвідношення показників фактично виконуються. І навпаки, якщо $i_4^2(t) = -1$, то це означає, що фактичний порядок показників повністю протилежний нормативному.

Від'ємні значення $i_4^2(t)$ в окремі звітні періоди пояснюються обмеженістю фінансових ресурсів для підтримання на необхідному рівні динаміки показників.

Основними ознаками високого ризику ліквідності є різке зменшення значення динамічного індикатора $i_4^2(t)$ при одночасній зміні знака i (або) збереженні протягом тривалого часу від'ємних значень.

Якщо динамічний індикатор $i_4^2(t)$ дорівнює нулю, це свідчить про граничний рівень ліквідності, який потребує посиленого контролю з метою недопущення підвищення ризику ліквідності.

Дмитрієв, Є.Є. Динамічна оцінка ризику ліквідності банку [Текст] / Є.Є.

Дмитрієв // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей XI Всеукраїнської науково-практичної конференції (30-31 жовтня 2008 р.) : у 2-х т. – Т. 2. - Суми : УАБС НБУ, 2009. – С. 21-23.